

TÁJÉKOZTATÓ A MONITORING BIZOTTSÁGOKBAN FOLYÓ MUNKÁRÓL

KÖRNYEZETI ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM PLUSZ
MONITORING BIZOTTSÁG **BARANYA VÁRMEGYEI IGAZSÁGOS
ÁTMENET ALBIZOTTSÁG**

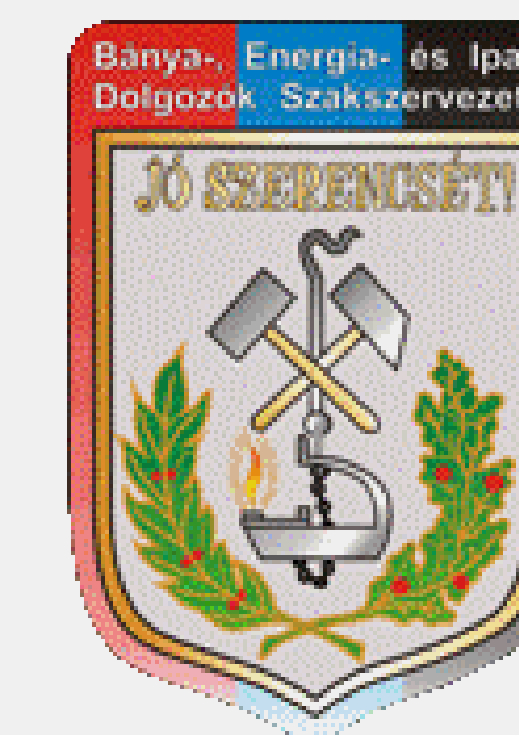
TERÜLETI IGAZSÁGOS ÁTMENET TERV BARANYA MEGYE

VOP_PLUSZ-4.1.5-24-2025-00018

A BDSZ ernyőszervezeti tevékenységének támogatása című projekt

Szabó Tibor

Budapest, 2025. július 31.

Az Igazságos Átmenet nagyszámú helyi szereplőt érint

Nemzeti szint

Ellátásbiztonság;
Ipari teljesítmény;
foglalkoztatottság;
adóbevételek; gazdaság;

Munkavállalók, érdekképviselők

Munkahelykeresés; átképzés;
vállalkozás indítás; változó
jövedelem; költözés;

Lakosság

Fűtés; egészségügy;
munkahelyek, szolgáltatások

Hatóságok, megyei államigazgatás

Foglalkoztatás - munkaerőpiaci
átmenet; környezeti monitoring;
gazdaságfejlesztés; zöld gazdaság

Kibocsátó iparágak

Kibocsátás-csökkentés; új beruházások;
munkavállalók; telephely; rekultiváció

Civil szervezetek

Átmenet támogatása; lakossági
energia; környezet átalakítása

Régióban működő KKV-k

Innováció; részvétel a
foglalkoztatásban; gazdasági
diverzifikáció

Beszállítók és alvállalkozók (gyártás,
karbantartás, technológia-fejlesztés;
alapanyagellátás, logisztika,
környezetvédelmi szolgáltatás stb.)

Bevételkiesés; új értéklánc - új
kliensek; profilváltás - zöld gazdaság;
új beruházások; átképzések;

Helyi önkormányzatok, települések

Iparüzési adó bevétel változás >
szolgáltatások és fejlesztések;
környezetterhelés csökkenése;
településfejlesztés; helyben élő
munkavállalók; helyben működő kapcsolódó
vállalkozások;

Pénzügyi intézmények

Zöld gazdaság és kibocsátáscsökkentés
finanszírozása

Kutatás, oktatás

Szakmai-technikai tudás
megteremtése; hatásvizsgálatok;

Szükségletek - célkitűzések

Szükségletek

Az ETS létesítmények zöld átalakulása során szükséges a munkaerőpiaci szempontok figyelembevétele is. A **munkavállalók felkészítése** az átmenettel járó kihívásokra az átalakuló iparágakban. A munkaerőpiaci átrendeződéssel kapcsolatos kihívások kezelése

KKV-k gazdasági diverzifikációja, fenntartható gazdasági struktúra, innováció és a vállalati energiahatékonyság támogatása

A lakossági fűtési igények fenntartható kielégítése és az energiahatékonyság javítása, az energiaszegénység csökkentése

Célkitűzések

Beruházás a munkaerő (át)képzésébe: álláskereső, illetve veszélyeztetett munkavállalók képzésének támogatása kiemelten az átalakuló ágazatokban. A hiányzó készségek (pl. digitális tudás) fejlesztése.

Zöld gazdasági diverzifikáció, technológiaváltás, a kutatás-fejlesztés, innováció ösztönzése: induló vállalkozások támogatása tanácsadás, mentorálás és inkubáció kombinációja által, növekvő vállalkozói aktivitás. Kibocsátás-csökkentésre és ezzel együtt energiahatékonyság-javításra irányuló beruházások, amelyek hozzájárulnak a KKV-k versenyképességének javításához. Ipari-kutatási együttműködésben megvalósuló, zöldgazdasághoz kapcsolódó KFI projektek.

Megújuló energetikai infrastruktúra fejlesztés ösztönzése: energiatárolási pilot projekt megvalósulása.

A környezetkímélő háztartási energiatermelés és energiafelhasználás ösztönzése: háztartások energiahatékonysági szintjének javítása, megújuló alapú energiafelhasználás növelése, energiaszegénység csökkentése.

Területi igazságos átmenet terv - BARANYA TJTP HU.HEVES

MEGYE TERÜLETI IGAZSÁGOS ÁTMENET TERVE (3.0)

- 1. Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása.....3
 - 1.1. A klímasemleges gazdaság megvalósításához fűződő várható átállási folyamat körvonalazása a nemzeti energia- és klímaterv és más meglévő átállási tervek célkitűzéseinek megfelelően3
 - 1.2. A várhatóan legkedvezőtlenebbül érintett területek azonosítása és azok kiválasztásának a gazdasági és foglalkoztatási hatások megfelelő becslésével való indoklása az 1.1. pont alapján ...5
- 2. Az átállási kihívások értékelése az egyes azonosított területek vonatkozásában.....6
 - Terület: Baranya Vármegye6
 - 2.1. Az Unió 2050-ig megvalósítandó klímasemleges gazdaságára való átállás gazdasági, társadalmi és területi hatásainak értékelése6
 - 2.2. Fejlesztési szükségletek és célkitűzések 2030-ig, az Unió klímasemleges gazdaságának 2050-ig történő megvalósítása érdekében10
 - 2.3. Összhang más releváns nemzeti, regionális vagy területi stratégiákkal és tervekkel13
 - 2.4. Tervezett művelettípusok15
- 3. Irányítási mechanizmusok18
 - 3.1. Partnerség19
 - 3.2. Nyomonkövetés és értékelés19
 - 3.3. Koordinációs és nyomonkövető szervek19

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

- A folyamat kiemelt hatást Baranya vármegye társadalmi-gazdasági életére gyakorolja, melyet leginkább érint a karbonintenzív iparágak (különösen a cementipar) üvegházhatásúgáz (továbbiakban ÜHG)-kibocsátásának csökkentésére irányuló nyomás.
- 1990 és 1992 között rövid idő alatt több, mint félmillió munkanélküli állomány alakult ki. Egy-egy üzem bezárásával (pl. Kővágószőlős, Komló) ezrek veszítették el az állásukat.
- Tanulság: az átállás nem történhet drasztikus társadalmi költségek árán
- **A tisztább energiaforrásokra, az energiafogyasztás csökkentésére és az ipar széndioxid-mentesítésére vonatkozó új igények miatt új technológiákra és megoldásokra van szükség. A régiókban működő gazdasági társaságoknak új, alacsony karbonintenzitású iparágakba kell belépniük, javulniuk kell az innováció, az új termékek, szolgáltatások, technológiák és energiagazdálkodás fejlesztésében és alkalmazásában. A munkavállalóknak pedig új kompetenciákat kell szerezniük.**

Klímasemleges gazdaság – NEKT és más átállási tervek

Az átállási folyamat végrehajtásának stratégia keretei:

- *A klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény* (a továbbiakban: Klímatörvény)
- Nemzeti Energia- és Klímaterv (NEKT)
- Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia (NTFS)

Klímatörvény cél: 2050-re klímasemlegesség, ez 62%-os ÜHG kibocsátás csökkentést jelet 1990-hez képest. 30%-os megújuló energiaforrás részarány 2030-ig.

Megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia felhasználásának részaránya a bruttó végső energiafogyasztáson belül 24,1% (2024 KSH)

NEKT cél: 2030-ig 50%-os ÜHG csökkentés 1990-hez képest, a kibocsátás nem haladhatja meg a bruttó 56,19 millió **tCO₂eq**.

Az üvegházhatású gázok (ÜHG-k) olyan természetes és antropogén gázokat [vagy részecskéket] jelentenek, amelyek az infravörös sugárzás elnyelésével hozzájárulnak az üvegházhatáshoz vagy felgyorsítják azt [beleértve a szén-dioxidot (CO₂), metánt (CH₄), dinitrogén-oxidot (N₂O), kén-hexafluoridot (SF₆), fluorozott szénhidrogéneket (HFC-eket), perfluorozott szénhidrogéneket (PFC-eket), klórozott-fluorozott szénhidrogéneket (CFC-eket) és nitrogén-trifluoridot (NF₃).]

CO₂eq

1. definíció

A szén-dioxid-egyenérték (CO₂e vagy CO₂eq) a különböző üvegházhatású gázok (ÜHG-k) **globális felmelegedési potenciáljának** egy adott időskálán belüli összehasonlítására szolgáló standard metrikus mértékegység. [Lehetővé teszi a különböző ÜHG-kből álló szénlábnyom egyetlen számként való kifejezését].

2. definíció

A szén-dioxid-egyenérték (CO₂e vagy CO₂eq) egy olyan mértékegység, amelyet a különböző üvegházhatású gázok éghajlati hatásainak szabványosítására használnak.

Globális felmelegedési potenciál

A különböző üvegházhatású gázok (ÜHG-k) eltérő mértékben járulnak hozzá az üvegházhatáshoz, és különböző ideig maradnak a légkörben. Például a metán éghajlatra gyakorolt hatása 28-szor súlyosabb, mint a CO₂-é, de nem marad olyan sokáig a légkörben.

Dekarbonizációs célok elérése

- **hatékonysági beruházásokra és technológiai fejlesztésekre** van szükség, Baranya vármegye esetében elsősorban a cementgyártásban
- A cementipari szektorban a termelési/gyártási folyamatok fejlesztése, az anyaghatékonyság növelése mellett bizonyos alapanyagként hasznosított fosszilis alapú energiahordozók kiváltására szolgáló **alternatív nyersanyagok** alkalmazása valósítható meg.
- Emellett a **körforgásos gazdaságra való áttérés** is pozitív hatást gyakorolhat az ÜHG-kibocsátás csökkentésére. A jövőben a karbonmentes hidrogén és derivatívái is kulcsszerepet játszhatnak a nehezen szénmentesíthető cementipari folyamatok kibocsátás-csökkentésében.
- Az átmenet igazságosságának biztosításához a tervezett átalakításoknak tekintettel kell lenniük a szektor átmenetével járó **munkaerő-piaci változásokra** (új készségigények), és kiemelten fontos az érintett iparágakhoz kapcsolódó gazdasági társasági szereplők innováción alapuló **gazdasági diverzifikációjának** támogatása

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

A leginkább érintett NUTS3 régiók (vármegyék) kiválasztása statisztikai elemzés alapján történt.

Az átmenettel járó társadalmi-gazdasági kihívások súlyának elemzése figyelembe veszi az alábbi foglalkoztatási, gazdasági és környezeti mutatókat

Baranya vármegyére nézve:

- az átmenet által potenciálisan érintett munkahelyek arányát (Baranya vármegye: 10,5 %);
- az átmenetben érintett vállalkozások nettó árbevételeinek aránya az összes vármegyei cég nettó árbevételeéhez viszonyítva (Baranya vármegye: 15,6 %);
- egy foglalkoztatottra jutó ETS-kibocsátás a megyében (Baranya vármegye: 7,3).

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

Az érintett megyére - országos összevetésben - az alábbi foglalkoztatottsági mutatók jellemzőek:

- Országos munkanélküliségi ráta 2024. IV. negyedévében 4,4%. Baranya vármegye adata az országos átlagnál jelentősen gyengébb 6,3% és nő.
- Az országos bruttó átlagbér 2024-ben 646.801 Ft volt ennél jelentősen alacsonyabb volt Baranya vármegyében: 551.323 Ft (KSH)
- A 15–64 évesek körében a megyei foglalkoztatási arány (70,5%) romlott, így továbbra is kedvezőtlenebb volt az országosnál (75,1%)
- Az ipar teljesítményének értéke hazai viszonylatban nem volt jelentős, az ipari termelés volumene 2,8%-kal csökkent a telephelyi adatok alapján.
- A vármegyei székhelyű építőipari vállalkozások teljesítménye 3,0%-kal csökkent.
- 2024-ben a Baranya vármegyei székhelyű gazdasági szervezetek fejlesztési tevékenysége 24%-kal elmaradt az előző évitől.

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

Baranya vármegye gazdasága nagymértékben függ az energaintenzív iparágaktól, kiemelten a cement- és mészgyártástól.

A vármegye legalább a következő társadalmi-gazdasági-környezeti szempontok alapján különbözik a többi vármegyétől:

- átlagéletkor 46,3 év (KSH 2024).
- Az sérülékeny háztartások nagy része Baranya megyében található.
- A legnagyobb ipari ÜHG kibocsátó ágazat, a cementipar, legjelentősebb mértékben Baranya megyében működik.
- Baranya megyében **hét ETS-létesítmény** található, melyek összesen évi 1,145 millió tonna CO₂eq-t bocsátanak ki (2019), és 1334 főt foglalkoztatnak (amelyből kb. 843 főt cement- és mész, illetve téglagyártó létesítményeknél).
- Az ETS létesítmények mellett a hozzájuk kapcsolható **ügyfeleket, beszállítókat** és az értékláncban a **gazdasági társaságokat** is egyre inkább érintik az átállás **foglalkoztatási hatásai**. Ezeknek a létesítményeknek és cégeknek az átállását úgy kell megvalósítani, hogy az érintett munkavállalók foglalkoztatásának folytonossága biztosítva legyen, valamint a gazdasági társaságok alkalmazkodni tudjanak az átmenet hatásaihoz. A cement- és mészipar szerepe kiemelkedik, termékei iránti kereslet a következő években várhatóan növekedni fog, miközben a gyártási folyamatokhoz kapcsolódó ÜHG kibocsátás magas.

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

- Az átalakulás menetrendjének meghatározásában a Technikai Támogatási Eszköz (Technical Support Instrument – TSI) alatti igazságos átmenet projekt keretében tudunk továbblépni. A TSI projekt megvizsgálja a karbonintenzív tevékenységeket a megyében, és beazonosítja a klímasemleges beruházási lehetőségeket az ipari létesítmények és gazdasági társaságok esetében is. **Emellett tovább vizsgálja ezen (nem feltétlenül JTF-ből történő) beruházások munkaerő-piaci hatásait is.**
- Baranya megyében jóval az országos átlag alatt van az egy főre jutó beruházás mértéke, mivel a gazdasági társaságok nehezebben tudnak nagyobb beruházást megvalósítani. A dekarbonizáció jelentette kihívások sikeres kezeléséhez **elengedhetetlen egy olyan beruházási struktúra**, amely hatékonyan tudja támogatni a vármegye kis- és középvállalkozásainak fejlődését és átállását.

Az átállási folyamat felvázolása és a tagállam legkedvezőtlenebbül érintett területeinek azonosítása

A klímasemlegességre való átmenet által érintett gazdasági szektorok két fő kategóriába sorolhatóak:

- 1) **hanyatló ágazatok** és
- 2) **átalakuló ágazatok**. Baranya megyében a karbonintenzív (átalakuló) iparágak emelkednek ki, különösen a cement- és mészgyártás. Hanyatló ágazatról kevésbé beszélhetünk. Az átalakuló ágazatok közé azon ágazatok tartoznak, amelyek várhatóan ÜHG kibocsátásuk csökkentésének érdekében átalakítják tevékenységeiket, folyamataikat.

A vármegye fejlődéséhez új termelő beruházásokra van szükség, ezért különösen fontos a **kis- és középvállalkozások (gazdasági társaságok) támogatása, a kutatás és innováció alapú fejlett technológiák és a zöld gazdaság bevezetése terén**. Ezek célja a gazdasági diverzifikáció és szerkezetátalakítás, illetve az átalakulás negatív hatásainak csökkentése.

Az átállási kihívások értékelése az egyes azonosított területek vonatkozásában

Munkahelymegszűnések és átképzési igények 2030-ig

- Baranya megyében 2030-ig összesen mintegy 3 187 munkahely lehet érintett. Ezek közül mintegy 123 munkahely hanyatló ágazatokhoz, körülbelül 3 064 pedig átalakuló ágazatokhoz köthető.

A megszűnő munkahelyek számának becslése 2030-ig

- A bányászati tevékenységekhez, és a kapcsolódó bányászati szolgáltatásokhoz összesen csupán mintegy 82 munkahely kapcsolódik a megyében. E tevékenységek megszűnésének hatására a beszállítói értékláncban további mintegy 26 munkahely lehet veszélyben és további, mintegy 13 munkahely megszűnésével fenyegethet az érintett munkavállalók vásárlóerejének eltűnése a helyi gazdaság vérkeringéséből.

Az átállási kihívások értékelése az egyes azonosított területek vonatkozásában

Átképzési igények 2030-ig

Baranya megyében 2030-ig akár 1 482 munkahely átalakulása várható elsősorban a feldolgozóiparban, a közúti szállításhoz és a villamosenergia-, gáz-, gőzellátáshoz, légkondicionáláshoz kapcsolódóan (autóiparban dolgozókat nem számítva kb. 1100 fő). Az átalakuló iparágakban bekövetkező változások közvetett vagy indukált módon még akár 1 582 munkahelyet érinthetnek (*modellezési eredmény; szektorális adatok forrása: KSH, OPTEN adatbázis*). Átképzések iránt ezeknek az iparágaknak a foglalkoztatottjai, illetve az ezekben működő gazdasági társaságok támaszthatnak igényt.

Az érintett nagyvállalatok oldalán nem elsősorban kompetenciáinak oldalán, hanem technológiai oldalon jelenthet változási kényszert az átmenet.

Kiemelten a karbonintenzív cement- és mészgyártás kapcsán lehet szükség a **modernizációra** már 2030-ig előretekintve is, annak érdekében, hogy a későbbi munkahelymegszűnések megelőzhetőek legyenek.

Figyelembe véve a munkaerőpiacról történő kilépés dinamikáját is, a megyében potenciálisan mintegy 2 800 fő átképzésére lehet szükség 2030-ig a vizsgált ágazatokban (autóiparban dolgozókat nem számítva kb. 2250 fő).

Az átállási kihívások értékelése az egyes azonosított területek vonatkozásában

Gazdasági diverzifikációs potenciál és fejlesztési lehetőségek

- A diverzifikáció kapcsán kiemelt az energaintenzív, magas ÜHG kibocsátással járó tevékenységek és ipari létesítmények (különösen a cement- és mészgyártás) szerepe, ugyanis ezeknek a gazdasági és foglalkoztatottsági súlya (bár az országos átlagtól elmarad), relatíve jelentős a megyében. Ezen iparágak és a kapcsolódó értékláncban dolgozók foglalkoztatása hosszútávon jelentős munkaerő-piaci kockázatokat jelent.

A gazdaság diverzifikációs potenciálja az alábbiakon alapul:

1. A diverzifikáció kapcsán a legfontosabb irányt a gazdasági társaságok fejlesztése jelenti. A vármegye környezeti, kulturális és oktatási feltételei kedveznek új gazdasági vállalkozások megtelepedésének, és a vármegye hagyományosan erős vállalkozói háttérrel és szemlélettel rendelkezik.

- Az itt foglalkoztatottak aránya 80,9% (vidéki átlag 67,8%)
- Nettó hozzáadott érték 82,4 % (vidéki átlag 56,3%)
- Negatív: az egy lakosra jutó beruházások összege 440 eFt (országos átlag 550 eFt)

Cél: innovatív induló vállalkozások, különösen a spin-off (kipörgetett vállalkozások) vállalkozások létrehozásának elősegítése, valamint a meglévő gazdasági társaságok gazdasági diverzifikációjának támogatása, amely a gazdasági szerkezetátalakítás egyik forrása lesz, hosszú távú növekedést eredményez, és a teljes régió gazdasági növekedéséhez hozzájárul

Az átállási kihívások értékelése az egyes azonosított területek vonatkozásában

- 2. Az energiahatékonyság fejlesztése** a diverzifikáció második pillére. A megyében működő gazdasági társaságokra általánosan jellemző, hogy jelentős kihasználatlan energiahatékonysági potenciállal rendelkeznek. Emellett szintén jelentős számú rossz energiahatékonyságú lakóépület és önkormányzati épület található, tehát szükség van energiahatékonyságot javító és ezáltal ÜHG csökkentő beruházásokra.
- 3. Ipari park alpinfrastruktúra létrehozása:** barnamezős területek rendeltetés módosításával lehetőség nyílik vállalkozások létrehozásának elősegítésére, illetve a meglévő gazdasági társaságok telephely bővítésére, vonzóvá téve a térséget a befektetők számára, mely által a térségbe olyan új piaci szereplők bevonása történhet, ami egyben támogatja a munkahelyteremtést és csökkenteni képes a térség társadalmi és gazdasági degradációját. **Cél, hogy a beruházásokkal a lakosság helyben tartását szolgáló intézkedéseket valósíthassanak meg,** és majd a jövőben potenciálisan munkahelyét veszítő munkaerő felszívásához szükséges **munkahelyteremtő képessége** legyen.

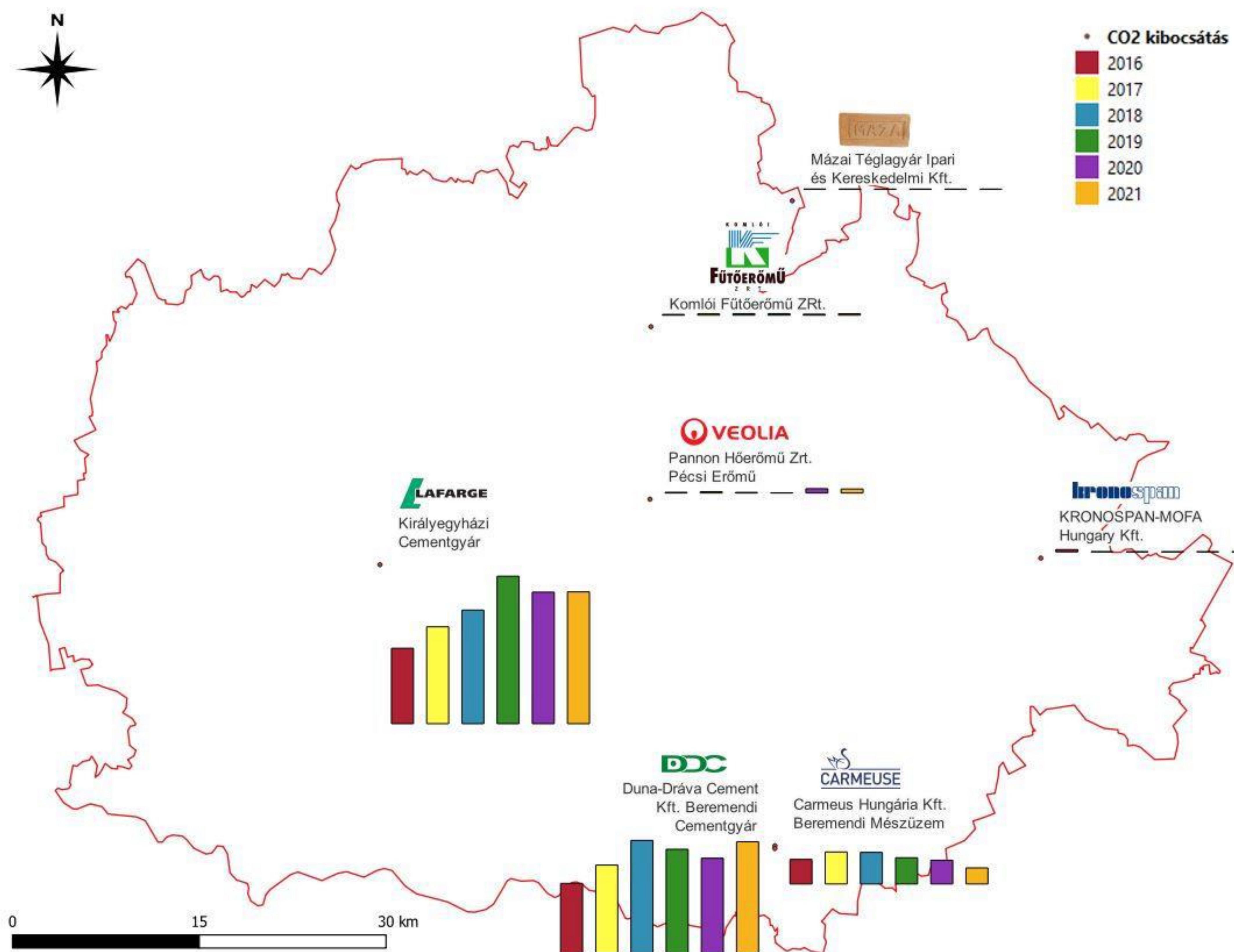
Fejlesztési szükségletek 2030-ig

Szükséglet (1): A munkavállalók felkészítése az átmenettel járó kihívásokra

- Baranya megyében üzemelő **ETS létesítményeken** kívül a hozzájuk köthető vásárlók és beszállítók is fokozottan érintettek lehetnek az átállás foglalkoztatásra gyakorolt hatásaiban. E létesítmények és gazdasági társaságok körforgásos, zöldgazdaságfejlesztés jegyében történő átalakulása során biztosítani kell, hogy az érintettek foglalkoztatásának folytonosságát. Kiemelt a cement- és mészipar szerepe, amelynek termékei iránt növekvő kereslet várható a következő években, ugyanakkor **a termelési eljárásokhoz kapcsolódó ÜHG kibocsátás magas.**
- kiemelten magas a tartós (egy éven túli) álláskeresők aránya (1,75%), ami az új munkahelyek korlátozott számára és a munkaerő képzetlenségére utal. Ezen kívül kiemelten magas a közfoglalkoztatottak aránya (2,67%) is. A klímasemlegességre történő átállás 2030-ig összesen kb. 2800 munkahelyet érinthet a megyében. Képzések segítségével megelőzhető, hogy a klímasemlegességre történő átmenet tovább súlyosbítsa a már meglévő foglalkoztatottsági problémákat.
- A klímasemlegességre történő átmenet kapcsán a munkaerőpiac átrendeződésével a lakosság mobilitási lehetőségei (dolgozói járatok) beszűkülhetnek vagy megszűnhetnek, ami a munkalehetőségekhez, vagy akár az alapvető szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáféréssel jár, illetve hozzájárul az elvándorlási egyenleg romlásához is.
- **A lakossági egészségügyi hiányterületek (2025. évi KSH adatok alapján Baranya vármegyében 28 betöltetlen háziorvosi praxis) és az idősgondozás szükségessége alapján indokolt egy Egészségügyi és Logisztikai Központ,** illetve a kapcsolódó szolgáltatás kialakítása. A tevékenység eredményezheti a megfelelő reagálást az egyenlőtlenségek és társadalmi befogadás kihívásaira is. Egy telemedicina szolgáltatással, mobil ultrahang lehetőségével és összegyűjtött minták laboratóriumi vizsgálatával javítható a páciensek együttműködési hajlandósága, és biztosíthatóvá válik számos betegség vonatkozásában a rendszeres, orvosi felügyelettel történő beteggondozás olyan településeken is, ahol ebben jelenleg hiány tapasztalható.

ETS létesítmények Baranya vármegyében

Komlói Fűtőerőmű
Pannon Hőerőmű
Királyegyházi Cementgyár
Duna-Dráva Cementgyár
Beremendi Mészköüzem
Mázai Téglagyár
Kronospan-Mofa Kft.

Fejlesztési szükségletek 2030-ig

Szükséglet (2): Gazdasági társaságok, elsősorban kis- és középvállalatok gazdasági diverzifikációja, fenntartható gazdasági struktúra, kutatás-fejlesztés, innováció és a gazdasági társasági energiahatékonyság támogatása.

- Az **alacsony egy lakosra vetített beruházási összegek** miatt szükséges olyan beruházási struktúra kialakítása, ami kellően hatékonyan tudja támogatni a vármegyei kis- és középvállalkozások fejlődését, és átmenetét.
- a **gazdasági társaságok sajátossága, hogy energiagazdálkodásuk nagymértékben javítható** az energiatermelési és energiafelhasználási rendszereik és gyakorlataik optimalizálásával, új kutatás és innováció alapú fejlett technológiák bevezetésével. Ezért szükség van a gazdasági társaságok energiahatékonyságát javító beruházások támogatására.

Szükséglet (3): A lakossági fűtési igények fenntartható kielégítése és az energiahatékonyság javítása, az energiaszegénység csökkentése

- Egyes **megújuló energia technológiák** (pl. szél vagy napelemek) alkalmazásakor gyakran az a probléma, hogy a fogyasztási igény és a termelés nem mindig egyezik meg, ami egyes időszakokban energiafelesleghez, más időszakokban pedig **energiahiányhoz** vezet. Ezért szükség van olyan **innovatív energiatárolási technológiákra**, amelyek segítenek rugalmasan összehangolni a (időjárásfüggő) megújuló erőforrásokból származó energiát a fogyasztói igényekkel.

Fejlesztési szükségletek 2030-ig

Szükséglet (4): Alacsony karbonkibocsátású lakossági energetikai megoldások alkalmazása

- A **szilárd tüzelőanyagokkal való fűtés kiváltása** fontos lépés. Számos **alternatív fűtési megoldás** létezik, amelyek gazdaságosabbak, hatékonyabbak és sokkal kevésbé szennyezőek.
- A szilárd tüzelőanyagokkal fűtő háztartásokra jellemző, hogy a lakóingatlanoknak nem csak a fűtése, hanem az általános energetikai színvonala sem felel meg a mai sztenderdeknek, ezért a szilárd tüzelőanyagokkal történő fűtés kiváltása mellett fontos az épület energetikai jellemzőinek javítása is.

Szükséglet (5): Lakhatási körülmények javítása

Az átmenettel érintett vármegyékben lakhatási körülmények javítása.

Szükséglet (6): Természetvédelmi intézkedések

A vármegye területén az éghajlatváltozás miatti felszíni vízháztartás rehabilitációja, a cél a szikesedés elkerülése érdekében.

Fejlesztési célkitűzések 2030-ig

A szükségletekre reagálva a Területi Terv célkitűzései és várható eredményei:

Beruházás a munkaerő (át)képzésébe és igény esetén szociális támogatás lehetősége: Az érintett munkavállalók esetében a fennálló „skill gapek” (szakadék a képességekben), különösen a digitális készségek hiánya csökken

Gazdasági diverzifikáció, energiamegtakarítást és/vagy ÜHG kibocsátáscsökkentést eredményező technológiaváltás/üzleti megoldás: A vármegyei kis- és középvállalkozások fejlődését és átmenetét hatékonyan támogató beruházási struktúra létrejött.

Innovatív energiatárolási pilot projektek támogatása.

Barnamezős területek rendeltetésmódosítása ipari park alpinfrastruktúra létrehozásához a barnamezős területek rendeltetés módosításával lehetőség nyílik vállalkozások létrehozásának elősegítésére, illetve a meglévő vállalatok telephely bővítésére, ami egyben támogatja a munkahelyteremtést és csökkenteni képes a térség társadalmi és gazdasági degradációját

Egészségügyi és Logisztikai Központ kialakítása: központ kialakítása, valamint a hozzá kapcsolódó új alapellátási modell létrehozása.

A környezetkímélő háztartási energiafelhasználás ösztönzése: családi házak energetikai besorolás növekedést eredményező korszerűsítése.

Természetvédelmi rehabilitáció: Az éghajlatváltozás miatti felszíni vízháztartás rehabilitációja a szikesedés elkerülése érdekében, valamint a természetes élőhelyek és életközösségek ökológiai állapotának javítása a cél

Összhang más releváns nemzeti, regionális vagy területi stratégiákkal és tervekkel

A **Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia** (Smart Specialization Strategy, S3) 2021-2027-es időszakra vonatkozó céljai a kutatási és innovációs kapacitások erősítése, a digitalizáció és a KKV-k növekedésének támogatása. A Stratégia mindegyik prioritása kapcsán erős kapcsolat került azonosításra a Területi Terv valamelyik célkitűzésével:

Az „Energia, klíma prioritás” erős kapcsolatban áll a zöld gazdasági diverzifikációra, technológiaváltásra irányuló célkitűzéssel.

Az „Erőforrás-Hatékony Termelés Prioritás” a. barnamezős területek rendeltetésmódosítása célkitűzésekkel áll kapcsolatban.

Az (EU) [új CPR] rendelet 23. cikkében említett területi stratégiák

Baranya Vármegye Integrált Területi Programjának egyik célja a „természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klímatudatos környezetgazdálkodás feltételeinek megteremtése”, amely erős kapcsolatban áll a Területi Terv 6. sz. „környezetkímélő háztartási energiatermelés és energiafelhasználás ösztönzése” célkitűzéssel.

Baranya Vármegye Területfejlesztési Konceptió

Baranya Vármegye Területfejlesztési Program

- Magas hozzáadott értéket teremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása
- Fenntartható, egészséges és megújuló társadalom
- Környezet- és energiatudatos vármegye

Baranya Vármegye Klímastratégiája

Baranya Vármegyei Szakképzés-Fejlesztési Stratégia

Tervezett művelettípusok

- 1. Az átállásban veszélyeztetett, vagy már munkahelyüket veszítő munkavállalók számára komplex munkaerő-piaci szolgáltatások nyújtása: tovább- és átképzések szervezése, a munkahelyváltás támogatása, illetve vállalkozóvá válás, vállalkozásindítás támogatása, illetve igény esetén szociális támogatás lehetősége.***
- 2. Gazdasági társaságok, elsősorban kis- és középvállalatok alacsonyabb ÜHG kibocsátását lehetővé tevő technológiaváltás és energiahatékonyságot javító beruházások és kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek támogatása Innovatív energiatárolási pilot projektek támogatása***
- 3. Innovatív energiatárolási pilot projektek támogatása***
- 4. Barnamezős területek rendeltetés módosítása***

A művelettípusok várható hozzájárulása az átmenet hatásainak enyhítéséhez

Foglalkoztatás és gazdasági diverzifikáció:

- új **munkahelyek teremtése** az átalakuló, hanyatló ágazatokban dolgozók számára;
- a meglévő **munkahelyek megtartása**, különösen a kis- és középvállalkozásoknál;
- a gazdasági társasági ágazat **versenyképességének növelése**;
- az **energia- és klímavédelmi célok eléréséhez** hozzájáruló ágazatok fejlesztésének támogatása
- hozzájárulás a körforgásos gazdaságra való áttéréshez és a gazdasági társaságok **felkészítése a körforgásos gazdaságra**
- a termelés energia- és kibocsátási intenzitásának csökkentése, és hozzájárulás **a fosszilis energiáktól való függőség csökkentéséhez**
- a térségben új zöldgazdasági tevékenységek indításának, vagy meglévő tevékenységek bővítésének infrastrukturális megteremtése, valamint későbbi munkahelyek teremtésének lehetősége
- lakóhelyközeli, alapellátás fókuszú **szakorvosi ellátás biztosítása**

Energetika és energiaszegénység:

- az energiatárolási technológiák fejlesztése
- a megújuló energia technológiák fejlesztése, háttérének megteremtése;

Irányítási mechanizmusok

Partnerség:

Az Igazságos Átmenet Alap tervezésének koordinációja szakpolitikai felelőssége 2025 Q2-ben átadásra került a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium részére.

Az ITM klímapolitikáért felelős szakterülete és a KEHOP Irányító Hatóság projekt támogatást nyert el az EU 2022-es Technikai Támogatási Eszköz (TSI) pályázatán. Ennek keretében a TJTP-k végrehajtásához kapcsolódóan helyi egyeztető fórumok és munkacsoportok felállítása tervezett Baranya megyében.

Nyomonkövetés és értékelés

A terv végrehajtásának nyomonkövetése és értékelése a KEHOP Plusz többi prioritás tengelyéhez hasonlóan zajlik.

Koordinációs és nyomonkövető szervek

A végrehajtásért felelős szerv az EFOP-KEHOP-IKOP IH. Az ellenőrzés az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóságának (EUTAF) hatáskörébe tartozik, az igazoló hatóság a Magyar Államkincstár, a monitoring az IH-hoz tartozik, ahogy a pályázatok értékelése is.

A végrehajtás során felveheti a kapcsolatot helyi/regionális partnerekkel. A Monitoring Bizottságban helyet kapó helyi érintettek: Magyar Természetvédők Szövetsége/Habitat for Humanity és civil szervezetek; Magyar Cement-, Beton- és Mészipari Szövetség, Pécsi Önkormányzat, szakszervezetek, ifjúsági szervezetek, gazdasági társaság érdekképviselői szerv.

Köszönöm a figyelmet!